

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji z OKULISTYKI

Program dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia z okulistyki

Warszawa 1999

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 1999

Program specjalizacji opracowany został przez zespół ekspertów:

Prof. dr hab. med. Jerzy Szaflik - przewodniczący
Prof. dr hab. med. Krystyna Czechowicz ? Janicka
Prof. dr hab. med. Krystyna Pecold
Prof. dr hab. med. Józef Kałużny
Prof. dr hab. med. Andrzej Stankiewicz
Prof. dr hab. med. Tadeusz Kęcik
Prof. dr hab. med. Zbigniew Zagórski
Prof. dr hab. med. Jerzy Nawrocki
Prof. dr hab. med. Marek Prost
Lek. Mariola Słomińska - sekretarz

Cel studiów specjalizacyjnych

Celem studiów specjalizacyjnych z okulistyki jest zaktualizowanie i pogłębienie wiadomości i umiejętności uzyskanych w czasie studiów w akademii medycznej, nabycie nowych - zgodnie z programem specjalizacji - oraz rozwijanie pożądanych cech osobowości.

1. Wymagana wiedza

- anatomia , fizjologia i podstawy patofizjologii narządu wzroku,
- metody badania narządu wzroku,
- optyka okulistyczna,
- pierwsza pomoc w nagłych przypadkach okulistycznych,
- farmakologia leków stosowanych w okulistyce,
- intensywna terapia i medycyna ratunkowa,

- diagnostyka kliniczna podstawowych chorób oczu (oczdół , powieki , przedni odcinek, zezy , jaskra , zaćma) oraz podstawy diagnostyki chorób siatkówki, naczyńówki i nerwu wzrokowego
- ultrasonografia okulistyczna
- angiografia fluoresceinowa
- elektrofizjologia
- zasady znieczulenia w okulistyce
- kompleksowa diagnostyka tylnego odcinka (choroby siatkówki, naczyńówki, nerwu wzrokowego, cukrzyca, nowotwory)
- wskazania do fotokoagulacji
- soczewki kontaktowe.
- diagnostyka i leczenie powikłań ocznych w AIDS
- neurookulistyka
- chirurgia plastyczna i oczodołu
- chirurgia refrakcyjna
- zapalenia błony naczyniowej
- onkologia okulistyczna

Wymagane umiejętności praktyczne

- badanie narządu wzroku,
- zapoznanie się z przygotowywaniem preparatów histologicznych i ich oceną mikroskopową,
- ocena radiogramów , TK, NMR,
- intensywne terapia i medycyna ratunkowa,
- opracowanie historii chorób,
- wykonywanie badań diagnostycznych i zabiegów leczniczych (wstrzyknięcia podspojówkowe , okołogałkowe i inne),
- wykonywanie badań usg
- wykonywanie biometrii
- ocena angiogramów
- wykonywanie fotokoagulacji
- wykonywanie znieczuleń miejscowych

2. Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kursy doskonalące

- Obowiązkowe spotkania szkoleniowe co najmniej raz w miesiącu w okresie od 1.X do 31 VI w każdym roku specjalizacji.
- Kurs z patofizjologii narządu wzroku.
- Kurs z elektrofizjologii.
- Kurs z usg.
- Kurs z angiografii.
- Kurs na temat diagnostyki i leczenia powikłań ocznych w AIDS.
- Kurs z neurookulistyki.
- Kurs z chirurgii plastycznej i oczodołu.
- Kurs z chirurgii refrakcyjnej.
- Kurs z zapaleń błony naczyniowej.
- Kurs z onkologii okulistycznej.
- Ogólnopolskie szkolenia dla specjalizujących się przygotowane przez odpowiednie ośrodki wiodące w danej tematyce.

b) Formy samokształcenia

- Przygotowanie 2 prac poglądowych lub oryginalnych, przedstawienie przynajmniej jednej z nich na posiedzeniu PTO lub innym zebraniu naukowym.
- Uczestniczenie w posiedzeniach PTO.

c) Staże kierunkowe

- 2 miesiące w poradni okulistycznej przyszpitalnej,
- 4 tygodni pracy w pracowni laserowej,
- 2 miesiące pracy w poradni cukrzycowo-siatkówkowej,
- 2 miesiące w poradni jaskrowej,
- 1 miesiąc w poradni zezowej,
- 4 miesiące w poradniach specjalistycznych,
- 8 tygodni staż z okulistyki dziecięcej,
- Odbycie w trakcie specjalizacji sześciomiesięcznego stażu w klinice akademickiej (dotyczy lekarzy specjalizujących się w ośrodkach nie akademickich).

d) Kształcenie w wykonywaniu zabiegów i procedur medycznych

Rodzaj i liczba zabiegów, do których specjalizujący się ma obowiązek asystować:

- 6 odwarstwień siatkówki,
- 2 witrektomie,
- 2 przeszczepy rogówki.

Rodzaj i liczba zabiegów, które specjalizujący się ma obowiązek samodzielnie wykonać

- 15 operacji powiek,
- 10 operacji spojówek,
- 2 enukleacje,
- 5 operacji zeza,
- 10 operacji gałkowych (zaćma , operacje przeciwjaskrowe),
- 50 samodzielnie wykonanych fotokoagulacji.

e) Pełnienie dyżurów lekarskich

Dyżury ostre i oddziałowe (minimum dwa w miesiącu).

3. Czas trwania specjalizacji

Kształcenie specjalizacyjne (teoretyczne i praktyczne) w okulistyce dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia z okulistyki wynosi nie mniej niż 3 lata i nie więcej niż 4 lata.

4. Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

Lekarz specjalizujący się w okulistyce zobowiązany jest do zaliczenia niżej wymienionych testów, kolokwium z wiedzy teoretycznej i sprawdzianów umiejętności praktycznych.

Kolokwia

Okresowe sprawdzanie wiadomości specjalizujących się w formie kolokwium z poszczególnych działów okulistyki zaliczanych u kierownika specjalizacji.

- kolokwium z anatomii, fizjologii i podstaw patofizjologii narządu wzroku,
- kolokwium z optyki okulistycznej,
- kolokwium z diagnostyki klinicznej podstawowych chorób wzroku,

- kolokwium z diagnostyki chorób tylnego odcinka gałki ocznej (chorób siatkówki, naczyńówki i nerwu wzrokowego),
- kolokwium z farmakoterapii w okulistyce,
- kolokwium z podstaw chirurgii okulistycznej,
- kolokwium z prawa medycznego,
- kolokwium z promocji zdrowia.

Pozostałe kolokwia do decyzji osób prowadzących specjalizację.

Sprawdziany praktyczne

Zaliczenia sprawdzianów umiejętności praktycznych u kierownika specjalizacji, na podstawie przeprowadzonych przez specjalizującego się zabiegów diagnostycznych, operacyjnych.

- sprawdzian praktyczny z metod badania narządu wzroku i doboru okularów,
- sprawdzian praktyczny z drobnych zabiegów na powiekach, spojówce i gałce ocznej,
- sprawdzian praktyczny z wykonywania procedur diagnostycznych i leczniczych,
- sprawdzian praktyczny z chirurgii gałki ocznej.

Sprawdziany odbywają się w miejscu specjalizacji.

Praca pogładowa

Przedstawienia do oceny kierownikowi specjalizacji 2 prac pogładowych lub oryginalnych, przedstawienie co najmniej jednej z nich na posiedzeniu PTO lub innych zebraniach naukowych.

5. Znajomość języków obcych

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego.

Przebieg specjalizacji

I rok specjalizacji

Kształcenie teoretyczne - opanowanie następujących zagadnień:

- kompleksowa diagnostyka tylnego odcinka (choroby siatkówki, naczyńówki, nerwu wzrokowego, cukrzyca, nowotwory),
- wskazania do fotokoagulacji,
- soczewki kontaktowe.

Kształcenie praktyczne

- 2 miesiące pracy w poradni okulistycznej przyszpitalnej pod kierunkiem specjalisty II stopnia
- 9 miesięcy pracy w oddziale pod opieką asystenta w tym:
 - 4 tygodnie pracy przy laserze - 50 fotokoagulacji pod kierunkiem lekarza specjalisty,
 - praca w bloku operacyjnym - znieczulanie miejscowe pod kierunkiem lekarza specjalisty,
 - asysta do operacji i samodzielne wykonywanie zabiegów wg wykazu,
 - biometria i usg - badania samodzielne,
 - prowadzenie pacjentów,
 - uczestniczenie w konsultacjach kierownika kliniki lub ordynatora.
- dyżury ostre i oddziałowe (minimum 2 w miesiącu).

W czasie I, II lub III roku specjalizacji wymagane jest odbycie 8 tygodniowego stażu z okulistyki dziecięcej wg zatwierdzonego programu.

W czasie I roku specjalizacji wymagany jest obowiązkowy udział w niżej wymienionych kursach:

- Kurs z patofizjologii narządu wzroku.
- Kurs z elektrofizjologii.
- Kurs z ultrasonografii.
- Kurs z angiografii.
- Kurs z diagnostyki i leczenia powikłań w AIDS.

II rok specjalizacji

Kształcenie praktyczne

- 6 miesięcy pracy w oddziale:
 - prowadzenie chorych,
 - asysta do operacji i samodzielne wykonywanie wybranych zabiegów wg wykazu,
 - samodzielne fotokoagulacje - 50 przypadków,
 - samodzielne badanie usg - 50 przypadków,
 - uczestniczenie w konsultacjach kierownika kliniki lub ordynatora.
- 5 miesięcy pracy w poradni okulistycznej specjalistycznej:
 - poradnia cukrzycowo-siatkóvkowa - 2 miesiące,
 - poradnia jaskrowa - 2 miesiące,
 - poradnia zezowa - 1 miesiąc (w czasie II lub III roku specjalizacji po stażu z okulistyki dziecięcej).
- dyżury ostre i oddziałowe (minimum 2 w miesiącu).

III rok specjalizacji

Kształcenie teoretyczne:

Obowiązkowe szkolenie, lub udział w odpowiednich kursach z:

- neurookulistyki,
- chirurgii plastycznej i oczodołu,
- chirurgii refrakcyjnej,
- zapaleń błony naczyniowej,
- onkologii okulistycznej.

Szkolenie z wymaganym zaliczeniem w formie kolokwium z zakresu prawa medycznego i promocji zdrowia.

Kształcenie praktyczne

- 7 miesięcy pracy w oddziale:
 - prowadzenie chorych,
 - asysta do operacji i samodzielne wykonywanie zabiegów wg wykazu,
 - uczestniczenie w konsultacjach kierownika kliniki lub ordynatora.
- 4 miesiące pracy w poradniach specjalistycznych,
- dyżury ostre i oddziałowe (minimum 2 w miesiącu).

Postępowanie kwalifikacyjne dla lekarzy ubiegających się o rozpoczęcie specjalizacji w okulistyce

Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w skład której wchodzi:

- konsultant regionalny,
- przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Okulistycznego,
- przedstawiciel okręgowej rady lekarskiej,
- przedstawiciel akademii medycznej z właściwego regionu.
- przedstawiciel wojewody.

Komisja ocenia wnioski pod względem formalnym i ustala listę lekarzy, którzy uzyskają zgodę na przystąpienie do specjalizacji.

W przypadku postępowania konkursowego (jeżeli specjalizacja ma być realizowana w ramach rezydentury lub gdy liczba kandydatów przekracza liczbę przewidzianych miejsc szkoleniowych) komisja przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne. Jeżeli do konkursu przystępuje duża liczba lekarzy powoływane są zespoły podległe komisji.

Rozmowa kwalifikacyjna dotyczy następujących zagadnień: zainteresowania ogólnego kandydata, dotychczasowe zainteresowania specjalnością, ogólna wiedza o zawodzie lekarza, perspektywy zawodowe przyszłego specjalisty, historia medycyny i okulistyki, zagadnienia deontologiczne, przepisy prawa dotyczące działalności jednostek ochrony zdrowia, izb lekarskich, odpowiedzialności zawodowej lekarzy, praw pacjenta, orzecznictwa lekarskiego.

Egzamin testowy opracowany przez Krajową Radę Egzaminów Lekarskich organizuje i przeprowadza kierownik wojewódzkiego ośrodka metodyczno-organizacyjnego.

Komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w oparciu o wyniki rozmowy kwalifikacyjnej i testu ustala listę rankingową służącą do wypełnienia miejsc szkoleniowych.

Proponowane kryteria okulistyczne dla zawodu okulisty

- Skorygowana ostrość wzroku do dali - minimum 0,8 i do bliży 0,5 dla każdego oka oddzielnie.
- Widzenie obuoczne w pełnym zakresie i stereopsja.
- Prawidłowe rozpoznawanie barw.
- Prawidłowe pole widzenia.

Kryteria akredytacyjne jednostek organizacyjnych uprawnionych do prowadzenia specjalizacji z okulistyki

Specjalizacja może być przeprowadzana w jednostkach organizacyjnych służby zdrowia znajdujących się na liście akredytacyjnej Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej.

Kryterium formalne:

- zatrudnionych minimum 2 lekarzy posiadających specjalizację II stopnia,
- oddział o bazie większej niż 25 łóżek.

Kryterium zabiegowe:

- operacje zaćmy - 200 rocznie,
- operacje przeciwjaskrowe - 50 rocznie,
- operacje odwarstwienia siatkówki - 15 rocznie.

Kryterium aparaturowe:

- minimum 1 mikroskop operacyjny,

- laser okulistyczny do zabiegów na dnie oka,
- usg A i B,
- wziernik pośredni,
- perymetr statyczny i kinetyczny,
- tonometr aplanacyjny,
- aparat do zdjęć dna oka z możliwością wykonania angiografii.

Zalecane wyposażenie dydaktyczne:

- sala konferencyjna lub wykładowa na minimum 20 osób,
- rzutnik do przezroczy,
- magnetowid z monitorem TV,
- dobrej klasy komputer z napędem CD-ROM.

Biblioteka z następującym księgozbiorem i czasopismami:

- Polskojęzyczne podręczniki i czasopisma okulistyczne przynajmniej od 1997 r.

Obcojęzyczne:

Czasopisma przynajmniej 2 spośród niżej wymienionych

- American Journal of Ophthalmology
- Journal of Cataract and Refractive Surgery
- Archives of Ophthalmology
- Ophthalmology
- Survey of Ophthalmology
- Cornea
- Glaucoma
- Retina
- Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde
- Der Ophthalmologe
- International Ophthalmology
- British Journal of Ophthalmology
- Eye
- Acta Ophthalmologica
- European Journal of Ophthalmology
- Journal Française d'Ophtalmologie

Monografie

- American Academy of Ophthalmology: Basic and Clinical Science Course - wydanie 1995/6 lub późniejsze oraz wybrane pozycje z zestawu monografii (Ophthalmology monographs)
- Tasman and Jaeger: Duane`s Ophthalmology (Lippincott) lub
- Yanoff, Duker: Ophthalmology (Mosby)
- Forrester: The Eye; Basic Science in Practice (Saunders)
- Miller: Optics and Refraction ? A user-friendly guide (Cower) lub
- Pilkington: Clinical Optics (Blackwell) lub podobny podręcznik optyki i refrakcji

Podręczniki dla specjalizujących się:

- Practical Ophthalmology (American Academy of Ophthalmology)
- The Wills Eye Manual (Lippincott)
- lub Wilmer Manual for Ophthalmic Residents

- lub Lang :Augenheilkunde (Thieme)

lub inne porównywalne

Zestawy pytań testowych:

- Levy MCQs for FRCOphth (Kluwer)
- Ferris: MCQs in Basic Science Ophthalmology (BMJ)
- Pro-Vision Self Assessment (American Academy of Ophthalmology)

lub inne podobne

Cykliczne wydawnictwa American Academy of Ophthalmology przedstawiające aktualnie zalecane praktyczne wiadomości:

- Focal Points
- lub LEO (Longlife Education in Ophthalmology)
- lub Preferred Practice Patterns

Zestawy przezroczy: Kanski lub podobne

Kasety video:

- Guyton: Plus cylinder retinoscopy
- Guyton: Subjective refraction: Cross-cylindertechique
- i inne m.in. z zestawu American Academy of Ophthalmology

CD-ROM:

- Folberg Pathology of the Eye (Mosby)
- Farrel: Basic Ophthalmology (Mosby)
- Yanoff,s Ophthalmology i Duane`s Ophthalmology mogą być w wersji

CD-ROM zamiast książek

- Seria Ophthalmology Interactive (wybrane pozycje)

Inne

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 1999